

Брус Стърлинг

Двадесет спомена

1. ЕКСПЕРТНИ СИСТЕМИ.

В детството си Николай Ленг имаше учител, който представляваше кибернетична система с холографски интерфейс. Холограмата изобразяваше млада жена от расата на Преобразуваните. Нейната „личност“ беше една сложна взаимодействаща експертна система, създадена от психоинженерите на Преобразуваните. Николай я обичаше.

2. НЕРОДЕН.

– Искате да кажете, че всички ние произлизаме от Земята? – невярващ запита Николай.

– Точно така – любезно отвърна холоизображението. – Първите истински заселници в Космоса са били родени на Земята – били са възпроизведени по полов път. Разбира се, оттогава са минали стотици години. Ти си от Преобразуваните. Преобразуваните са неродени.

– Кой живее на Земята сега?

– Хора.

– О-о – равнодушно каза Николай и бързо загуби интерес към темата.

3. ПОВРЕДЕН КРАК.

Настъпи денят, когато Николай видя за първи път човек от расата на Механичните. Той беше дипломат и търговски представител, установил се в поселището, обитавано от народа на Николай. Николай и още няколко деца от детските ясли си играеха в коридора, когато дипломатът, накуцвайки, мина край тях. Единият му крак бе повреден и ритмично пощракваше и бръмчеше. Приятелят на Николай, Алекс, закуцука като него. Изведнъж мъжът се обърна към тях, а пластмасовите му очи се разшириха.

– Генетични отрепки – изръмжа Механичният. – Мога да ви купя и да ви продам или да ви накълцам на парченца. Вашите писъци ще са като музика за слуха ми.

4. СИВОЗЕЛЕН МЪХ.

Потта се стичаше в обшитата с ширити яка на войнишката куртка на Николай. Въздухът в изоставената станция, все още годен за дишане, бе непоносимо горещ. Николай помагаше на сержанта да приберат всичко ценно от загиналия миньор. Обеззаразеното тяло на убития му сънародник бе изсъхнало, но съвсем запазено. После отидоха в друга част на станцията. На пода откриха трупа на пират от Механичните, проснат неестествено при слабата гравитация. Бил е убит по време на нападението и вече седмици наред тялото му гниеше в костюма. Лицето му бе проядено от покрилия го дебел почти инч сивозеленикав мъх.

5. НИКАК НЕ Е ПОХВАЛНО.

Николай беше в отпуск в Ринг Каунсъл с още двама войници от неговата част. Бяха се запили в един бар с нормална гравитация, наречен „Еклектичният епилептик“. Единият от другарите му беше Саймън Африел, очарователен, амбициозен млад човек, създаден с традиционните методи на старата школа на Преобразуваните. Другият имаше механично присадени очи. Неговата преданост беше съмнителна. Тримата обсъждаха семантични проблеми.

– Географската карта не е самата територия – каза Африел. Изведнъж другият измъкна едва забележим подслушвателен апарат изпод ръба на масата.

– А шпионирането не е никак похвално – саркастично отбеляза той. Повече не го видяха.

...Механичен пират, неизправен, предател на генетичния род. Не-видими подслушвателни устройства, определящи и предопределящи твоя живот. Амбициозният млад човек от расата на Преобразуваните в изоставената станция, убит по време на нападението. Психоинженери, обзети от мания за божественост, произвели по полов път изсъхналото тяло на търговски посредник. Предаността на холографската интерфейсна система беше поставена под съмнение. Кибернетичната система му бе помогнала да събере всичко ценно от пластмасовите очи...

6. ЗАМИСЛЕНО, СЪС СЪЖАЛЕНИЕ.

Механичната жена го оглеждаше замислено, със съжаление.

– Тук имам добро положение и сигурна търговия – обясни тя на Николай, – но точно сега съм малко затруднена с наличните капитали. Ти, от друга страна, току-що си избягал от Ринг Каунсъл и разполагаш с известно състояние. На мен ми трябват пари, а на теб – сигурност. Предлагам ти брак.

Николай се замисли върху предложението ѝ. Не знаеше много за обществото на Механичните.

– Това предполага ли и сексуална връзка? – попита той.

Тя го погледна безизразно:

– Искаш да кажеш между нас двамата?

7. СХЕМИ НА ЛИЦЕВОТО КРЪВООБРАЩЕНИЕ.

– Нещо те гложди – каза жена му. Николай поклати глава.

– Да, така е – настоя тя. – Ядосан си заради моята контрабандна сделка с пиратите. Криво ти е, защото нашата корпорация извлича печалби от нападенията над собствения ти народ.

Николай печално се усмихна:

– Може би си права. Не познавам друг, който да разбира най-дълбоките ми чувства така добре, както ти. – Погледна я с обич. – Как го правиш?

– Имам скенери за инфрачервено виждане – отвърна му тя. – Анализирам схемите на лицевото ти кръвообращение.

8. ОПТИЧНА ТЕЛЕВИЗИЯ.

Удивително е само като си помисли човек, колко място има в очната орбита. Истинските зрителни механизми бяха изцяло миниатюризирани от протезните инженери на Механичните. Николай беше монтирал и някои други устройства: часовник, монитор за биологична обратна връзка, телевизионен екран и всички те бяха свързани направо с очния нерв. Вършеха му работа, но в началото трудно се оправяше с тях. Наложи се жена му да му помогне по пътя от болницата до неговия апартамент, защото усъвършенстваните зрителни пускови устройства непрекъснато излъчваха телевизионни икономически коментари. Николай се усмихна на жена си с пластмасовите си очи:

– Остани с мен тази нощ – помоли я той.

Тя сви рамене:

– Добре.

Протегна ръка да отвори вратата на апартамента му и умря почти мигновено. Наемният убиец бе намазал дръжката на вратата с бързодействаща отрова, проникваща през кожата.

9. ЖЕРТВИ – ПРЕОБРАЗУВАНИ.

– Вижте какво – каза наемният убиец, чието лице бе като проядено от умора, – не ми обяснявайте идеологическите си съображения... Просто преведете сумата и ми кажете кого искате да очистя.

– Задачата ти е в Ринг Каунсъл – обясни Николай. Беше се натъпкал с емоциотранквианти, които вземаше, за да преодолее скръбта си, и от време на време му се налагаше да потиска изблиците на неестествена развеселеност. – Става дума за капитан доктор Мартин Ленг от Отдела по безопасност на Ринг Каунсъл. Той ми се пада генетичен роднина. Бягството ми е породило съмнения в неговата преданост. Той уби жена ми.

– Преобразуваните са подходящи за жертви – отвърна убиецът. Тялото му, без ръце и без крака, плаваше по повърхността на хранителния разтвор в прозрачния контейнер, където разнобагрена плазма успокоително докосваше пурпурните краища на включените снопчета нерви. Сервороботът телостроител нагази в контейнера и започна да монтира ръцете на убицеца.

10. ИНВЕСТИЦИЯ ЗА ДЕТЕ.

– Ние признаваме инвестицията ви за това дете, акционерю Ленг – каза му психоинженерката. – Може вие да сте я създали или пък да сте наели технически екип за създаването ѝ, но въпреки това тя не е ваша собственост. Според нашите закони трябва да се отнасяме към нея както към всички останали деца. Тя принадлежи на нашата обединена народна република.

Николай я изгледа с раздразнение:

– Не съм я създал аз. Тя е посмъртен клонинг на загиналата ми съпруга. И принадлежи на корпорацията на жена ми или по-скоро на наследствения фонд, с който се разпореждам аз, като попечител и изпълнител на завещанието... Не, по-точно ще бъде, ако кажа, че тя притежава или най-малкото има право да задържи полуавтономната собственост върху корпорацията на покойната ми жена, която ще стане изцяло нейна собственост след навършване на пълнолетие... Разбирате ли ме?

– Не съвсем. Аз се занимавам с образование, а не с финанси. За какво всъщност става въпрос, акционерю? Да не се опитвате да възпроизведете покойната си жена?

Николай я погледна, като се стараеше да не издаде чувствата си:

– Направих го заради данъците.

...Да остави посмъртния клонинг да трупа печалби от нападенията. Полуавтономната собственост има установен икономически статут. Непрестанни пиратски набези и нападения. Отпуснатото му лице ти досажда с идеологически съображения. Най-дълбоките му чувства угаснаха почти мигновено. Да намаже дръжката с бързодействаща отрова, проникваща през кожата...

11. ПРЕСТЪПЕНА КЛЕТВА ЗА ВЯРНОСТ.

– Харесва ми тук, в покрайнините – каза Николай на убиеца. – Ти никога ли не си мислил да избягаш?

Убиецът се изсмя:

– Едно време бях пират. Четирийсет години ми бяха нужни, за да се прикрепя към този картел. Сам ли си, ти си просто парче месо, Ленг. Би трябвало да го знаеш.

– Но ти трябва да отхвърлиш тази обвързаност. Тя има някои неудобства. Не ти ли се иска да притежаваш свой звезден район и ти да диктуваш правилата на играта там?

– Говориш като идеолог – отвърна му убиецът. Върху ръцете протези меко проблясваха мониторите за биологична обратна връзка. – Аз дължа вярност на „Киотид Зайбацу“. Те владеят цялото това предградие. Дори моите ръце и крака са тяхна собственост.

– Аз съм собственикът на „Киотид Зайбацу“ – заяви Николай.

– О, така ли – изненада се убиецът. – Това променя нещата.

12. МАСОВО БЯГСТВО.

– Искаме да се присъединим към твоя звезден район – каза му Свръхинтелигентният. – Трябва да се присъединим към твоя район. Другите не ни щат.

Николай разсеяно драскаше със светлинната писалка върху един видеоекран наблизо.

– Колко души сте?

– В рода ни имаше петдесет души. Преди да избягаме, работехме по проблемите на квантовата физика. Направихме по някое и друго дребно откритие. Струва ми се, че тези открития биха имали комерсиална стойност.

– Великолепно – отвърна Николай и го погледна замислено, със съжаление. – Сигурно в Ринг Каунсъл са приложили обичайните си методи за въздействие – обявили са ви за психически лабилни, идеологически незрели и тем подобни.

– Точно така. Агентите им убиха тридесет и осем от нас. – Свръхинтелигентният притеснено избърса капчиците пот, лъснали върху изпъкналото му чело. – Ние не сме психически лабилни. Няма да ви докараме никакви неприятности. Искаме само да намерим спокойно местенце. където да продължим работата си, докато Бог не ни лиши от разум.

13. СИСТЕМА ДАННИ – ЗАЛОЖНИК.

От Ринг Каунсъл позвъниха по официалния канал. Николай Ленг, изненадан и заинтригуван, лично прие разговора. На екрана се появи лицето на млад човек.

– Държа в плен като заложник вашата учителка – съобщи му той.

Николай се намръщи:

– Моля?

– Онази, която ви е обучавала, когато сте били в яслата. Вие я обичате. Сам сте ѝ го казвали. Имам лентата със записа.

– Сигурно се шегувате. Моята учителка беше просто една кибернетична интерфейсна система. Не можете да държите като заложник система данни.

– Разбира се, че мога – каза грубо младият човек. – Старата експертна система е била бракувана, а на нейно място е създадена нова, по-благонадеждна идеологически. Погледнете!

На екрана изскочи второ лице – нечовешки гладкото и лъчисто лице на неговата кибернетична учителка.

– Моля те, Николай, спаси ме – рече сковано изображението. – Той е безмилостен.

Отново се появи лицето на младия мъж. Николай се смееше, все още невярващ.

– Значи сте запазили старите записи? – попита той. – Не знам каква ви е целта, но предполагам, че данните може и да имат някаква стойност. Готов съм да проявя щедрост.

Назова една сума. Младият човек поклати глава. Николай взе да губи търпение.

– Вижте какво – каза той, – защо смятате, че една нищо и никаква експертна система има някаква реална стойност?

– Знам, че има – отвърна му другият. – Аз самият съм такава система.

14. ГЛАВНИЯТ ВЪПРОС.

Николай беше на борда на чуждия кораб. Чувстваше се неловко в брокатения посланически мундир. Той нагласи тежките огледални очила на носа си.

– Благодарни сме ви, че сте решили да посетите нашия звезден район – каза той на съществото, носещо знака на гущера. – За нас това е голяма чест.

Инвеститорът пооправи шарената плисирана яка на врата на огромната си глава.

– Нашите интереси са делови – отвърна той.

– Аз проявявам интерес към чуждата философия – каза Николай. – Интересува ме какви са отговорите на великите въпроси на битието, открити от другите разумни същества.

– Има само един главен въпрос – отвърна чужденецът. – Ние бродим от звезда на звезда, за да търсим отговора. Надяваме се, че вие ще ни помогнете да го узнаем.

Николай стана предпазлив.

– Какъв е въпросът ви?

– Какво е онова, което вие притежавате и което би могло да е нужно и на нас?

15. УНАСЛЕДЕНИ ДАРБИ.

Николай погледна момичето със старомодните очи.

– Моят шеф по безопасността ми даде досието, в което са записани криминалните ви деяния – каза ѝ той. – Нарушаване на авторското право, организирани грабежи, заговор за ограничение на търговията. На колко години сте всъщност?

– На четирийсет и четири – отговори му момичето. – Ами вие?

– Към сто и десет. Трябва да проверя в архивите. – Нещо във вида на това момиче го смущаваше. – Откъде имате тези древни очи?

– На майка ми са. Наследила съм ги. Но вие, разбира се, сте Преобразуван. Не бихте могли да знаете какво е това майка.

– Напротив – отвърна ѝ Николай. – Мисля, че познавах майка ви. Беше ми жена. След смъртта ѝ аз ви създадох чрез клониране. Предполагам, че това деяние ме прави... забравил съм думата.

– Баща.

– Точно така. Очевидно е, че сте наследили търговския ѝ нюх. – Той отново прегледа личното ѝ досие. – Имате ли нещо против да прибавите още едно престъпление – многобрачието, към останалите?

...Психически лабилните също могат да свършат работа. Ограничението на търговията показва различно лице на близкия видеоекран. Някое и друго откритие по въпроса за смисъла на битието. Твоето лично досие не му излиза от ума. Изпъкналото му чело не може да побере система данни...

16. РАЗТЪРСВАЩО УДОВОЛСТВИЕ.

– Трябва да избягваш еднообразието в живота си – каза жена му. – Само така можеш да останеш млад.

Тя измъкна един позлатен инхалатор от кобура на жартiera си.

– Опитай това.

– Нямам нужда от наркотици – отвърна ѝ усмихнат Николай. – Фантазията ми е достатъчна.

Той започна да смъква дрехите си.

Жена му го гледаше с раздразнение.

– Николай, държиш се като глупак.

Тя допря инхалатора до носа си и вдъхна. По лицето ѝ изби пот, а ушите и шията ѝ бавно поруменияха от възбуда.

Николай я гледа известно време, после сви рамене и леко вдъхна от позлатената тръбичка. Взрив на удоволствие моментално парализира нервната му система. Тялото му се изви назад в дъга, потрепвайки неудържимо.

Малко непохватно жена му започна да го гали. Разтърсващото химическо удоволствие правеше секса излишен.

– Защо... защо си правиш труда? – задъхан прошепна той.

Жена му се изненада:

– Такава е традицията.

17. ТРЕПТЯЩА СТЕНА.

Николай се обърна към трептящите екрани на мониторите, заели цялата стена.

– Вече остарявам – каза той. – Здравето ми е запазено – имах късмет с избора на програмите за дълголетие – ала ми липсва някогашната дързост. Загубил съм гъвкавостта си, проникателността си. А и районът се разрасна твърде много, вече не мога да се справям с всичко. Нямам друг избор, освен да се оттегля.

Той внимателно наблюдаваше лицата на екраните, за да не пропусне и най-малкото отечно потрепване. През своите двеста години живот бе усвоил изкуството да чете по изражението на лицата. Уменията, които владееше, бяха останали непокътнати – угаснала бе само искрата на волята. Неочакваното му изявление бе разбило маската на сдържаност и лицата на членовете на Управителния съвет сякаш пламтяха от честолюбие и алчност.

18. ЗАКОНОНАРУШИТЕЛИ.

Механичните бяха пуснали дистанционно управляемите самолетчета полици в предградието. Въоръжени с призовки, безликите машини профучаваха из коридорите на предградието и търсеха сред тълпите закононарушители.

Бившият шеф на Отдела по безопасност на Николай внезапно се откъсна от тълпата и се втурна да търси скривалище. В свободното си падане той се отскубваше като брониран гибон от протягащите се да го хванат ръце. Изведнъж една от протезите му се счупи и машините връхлетяха върху него, току пред вратата на Николай. Пластмасата запрашя, докато електромагнитните пинсети парализираха крайниците му.

– Това е незаконно – задъхвайки се, каза той. По дълбоко врязаните бръчки на остарялото му лице блестяха струйки пот. – Те ще ме демонтират! Ленг, помогни ми!

Николай тъжно поклати глава. Старецът закрещя:

– Ти ме въвлече във всичко това! Ти беше идеологът! Аз съм само един нещастен убиец!

Николай мълчеше. Машините сграбчиха и прибраха ръцете и краката на стареца, които бяха тяхна собственост.

19. ДРЕВНО РАЗДВОЕНИЕ.

– Ама ти наистина си гроги!

Младежите говореха на някакъв кошмарен жаргон, който Николай почти не разбираше. Когато поглеждаха към него, на лицата им се изписваше смесица от агресивност, съжаление и страхопочитание. Струваше му се, че непрекъснато крещят.

– Чувствам се като смазан от численото ви надмощие – промърмори той.

– Ти си смазан, старче! Този бар е твоят музей, нали? Твоят мавзолей! Нахрани ушите ни с бойните си подвизи, слушама те! Раздуй за ония идиотски видеоидеологии, за онова древно раздвоение на душата. Механични и Преобразувани, тъй ли беше? Война между двете страни на една и съща монета!

– Чувствам се уморен – каза Николай. – Прекалих с пиенето. Нека някой да ме заведе у дома.

Те си размениха тревожни погледи.

– Та това е твоят дом! Нали?

20. СКЛОПЕНИ ОЧИ.

– Много сте любезни – каза Николай на двамата младежи. Те бяха археолози от Космосити, в академични одежди, тогите им бяха отрупани с отличия и медали от Земния звезден район. Изведнъж Николай осъзна, че не може да си спомни имената им.

– Няма нищо, сър – утешиха го те. – Сега е наш дълг ние да ви помним, а не вие нас.

Николай се смути. Не си бе дал сметка, че е говорил на глас.

– Взех отрова – обясни им, сякаш се извиняваше.

– Знаем – кимнаха те. – Надяваме се, че не усещате болка, нали?

– Не, абсолютно никаква. Знам, че съм постъпил добре. Аз съм стар човек. Много по-стар, отколкото бих могъл да го понеса.

Изведнъж той почувства как нещо вътре в него рухва. Съзнанието му започна да се разпада, докато се плъзгаше към небитието. Внезапно осъзна, че не си спомня своите последни думи. С неимоверно напрегане все пак си ги припомни и ги изкрещя:

– Безсилието е свобода!

Той умря тържествуващ, а те склопиха очите му.

От сборника „Други светове“, изд. „Офир“, 1996

КРАЙ

© 1984 Брус Стърлинг
© Анелия Бошнакова, превод от английски

Bruce Sterling
Twenty Evocations, 1984

Източник: Библиотеката на Александър Минковски

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/126>]